

Danmarks Top 10 største plastikforurenere er fundet

Danmarks største plastikforurenere 2021 er fundet i årets Producent* Tjek (Brand Audit). Undersøgelsen afslører dels, hvilke plastprodukter, der forurenere i den danske natur og hvilke producenter, der står bag produkterne. Undersøgelsen er udført af miljøorganisationen Plastic Change i samarbejde med en række frivillige over hele landet. Det indsamlede og analyserede data indgår desuden i Break Free From Plastics globale Brand Audit, som afslører de mest plastikforurenende producenter i verden.

British American Tobacco, Royal Unibrew og Carlsberg Group topper listen i Danmark

De har det med at gemme sig mellem brosten og fliser, blandt græsstrå, og i sandet på de danske strande. Årets Producent Tjek viser dog, at det findes alle steder. Cigaretfiltret. Det er blandt andet også cigaretfiltret, der bringer British American Tobacco i toppen af listen over plastikforurenere ved årets Producent Tjek. Cigaretfiltret får dog selskab af cigaretemballager og emballager til nikotinposer, som også fylder en del i det danske landskab. British American Tobacco står blandt andet bag mærker som Prince, Kings og Lyft, som er blandt danskernes foretrukne mærker, når det kommer til tobaks- og nikotinprodukter. Der blev dog også fundet en del plastikaffald fra Marlboro, hvilket bragte producenten bag Marlboro: Philip Morris International op på en 5. plads på listen over de ti største plastikforurenere af plastaffald i den danske natur.

Ind på en anden og tredjeplads over de mest plastikforurenende producenter finder vi Royal Unibrew og Carlsberg Group med engangsplastik emballager til diverse fødevarer, som der ofte indtages on-the-go, i naturen og det åbne byrum eller i forbindelse med udendørs arrangementer.

Virksomhedernes CSR initiativer og grønne strategier er utilstrækkelige

Alle producenter på den danske top 10 liste har over en længere årrække arbejdet med bæredygtighed og på at reducere deres klimaaftryk og miljøbelastning. Placeringen på listens top 10 viser imidlertid indsatserne har været utilstrækkelige, når det handler om plastikforurening fra produkter og emballager efter forbrugeren har købt og indtaget produktet. Hidtil har holdningen ofte været, at det handlede om et adfærdsproblem hos forbrugerne, når affald endte i naturen. Virksomhedernes grønne strategier og CSR initiativer er derfor sjældent målrettet design og innovation af produkter og systemer med det formål at undgå, at deres produkter og emballager ender i naturen. Med det kommende producentansvar vil virksomhederne imidlertid blive pålagt ansvaret for deres produkter og emballager i hele deres livscyklus - også efter de er nået ud til forbrugeren og eventuelt ender i naturen.

Producenterne skal stilles til ansvar for forurening

EU har pålagt alle EU lande at indføre det udvidede producentansvar, som betyder, at virksomheder skal stilles økonomisk til ansvar for deres produkters negative konsekvenser for natur og klima. Det betyder med andre ord, at virksomhederne skal betale for håndteringen af deres produkter og emballager, også efter det er blevet til affald. Der er derfor god grund til at interessere sig for, hvad der ender i den danske natur for at sikre, at virksomhederne også bliver pålagt et økonomisk ansvar for den del af deres produkter og emballager, som ikke ender i skraldespanden. På den måde kan det udvidede producentansvar måske være med til at skubbe på for at udvikle smartere emballager og bedre produkter, som ikke ender i naturen.

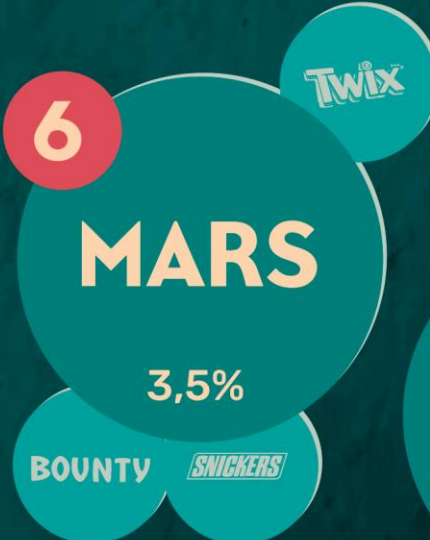
"Det er vores ambition, at vi får implementeret et producentansvar, som motiverer til nytænkning af både produkter og systemer. Vi har eksempelvis et retursystem på vores flasker og dåser som betyder, at vi ser meget få af disse produkter i den danske natur. Måske vi kan lade os inspirere af det vi allerede kender."

Anne Aittomaki, strategisk direktør i Plastic Change

*Producent er defineret som den juridiske ejer af varemærket. Ved koncernforbundne selskaber er udgangspunktet, at moderselskabet, som den ultimative ejer af varemærket, betragtes som producent.

TOP 10 STØRSTE PLASTIKFORURENENDE PRODUCENTER

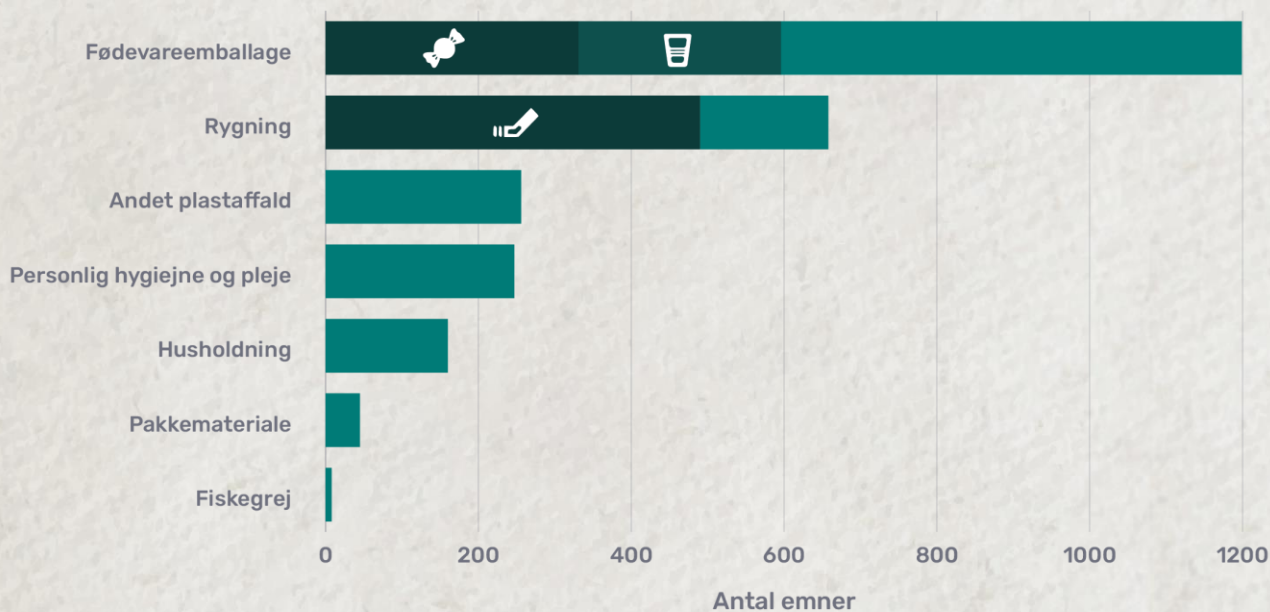
Andel af antal fundne plastikemner fra producenten ud af al plastaffald med kendt varemærke er vist. Op til tre varemærker med flest fundne emner vises for hver producent.

Danmark drukner i skod, slikpapir og engangskrus

Analysen af alt det indsamlede plastikaffald, det vil sige både det plastikaffald med varemærker og det plastikaffald, hvor varemærket og producenten ikke kunne identificeres, viser samme billede som Producent Tjekket. Plastaffaldet i den danske natur er først og fremmest rygeraffald og fødevareremballage.

I kategorien Fødevareremballage udgør emballager til slik og is samt engangskrus og -kopper de hyppigste plastik affaldsprodukter med henholdsvis 331 og 265 emner. Inden for kategorien Rygning udgør cigaretskod og -filtre den væsentligste del med 490 emner. Tilsammen udgør disse tre produktkategorier 42 % af al indsamlet plastikaffald.

Resultaterne fra Danmark adskiller sig særligt på ét område fra de globale resultater

Sideløbende med den danske undersøgelse, er der gennemført en tilsvarende international Producent Tjek (Brand Audit) ledt af Break Free From Plastic, hvor 45 lande, herunder også Danmark, på tværs af seks kontinenter, har indrapporteret data fra i alt 440 nationale Producent Tjek. I årets internationale Producent Tjek topper Coca-Cola endnu engang den internationale liste over verdens største plastikforurenere. På listen ses også PepsiCo, Unilever, Nestlé, Procter & Gamble, Mondelēz International, og andre af de internationale mastodonter. Særligt på ét område adskiller de danske resultater sig fra de internationale, og det er for de forholdsvis få plastikflasker fundet i den danske natur. I det internationale Producent Tjek er plastikflasken den næstmest hyppige type af plastikaffald, næstefter emballage til diverse føde- og drikkevarer.

"Fraværet af plastikflasker i den danske natur skyldes naturligvis vores velfungerende retursystem. Det er netop derfor værd at overveje, hvad vi kan lære af retursystemet i forhold til de produkter, der ender i naturen. Eksempelvis hvordan systemer, lovgivning og standardisering kan fjerne affald fra naturen."

Anne Aittomaki, strategisk direktør i Plastic Change

Producent Tjek er en ny global samtale om ansvar

Formålet med et Producent Tjek i Danmark og globalt handler om at starte en samtale om ansvar for plastikforurening. En samtale, der i langt højere grad stiller skarpt på de produkter og emballager, som producenterne sætter på markedet, fremfor alene at fokusere på forbrugeradfærd. Ansvaret kan ikke blot placeres på individet eller lokalsamfund - særligt ikke når disse produkter og emballager ikke har været ordentligt gennemtænkt til at begynde med. I den cirkulære økonomi, som vi er i gang med at omstille til, følger ansvaret nemlig hele vejen rundt i det cirkulære system. Det vil sige, at producenterne har ansvaret for både emballager og produkter i hele dets livscyklus.

Metoden bag Producent Tjek

Data til årets Producent Tjek blev indsamlet i forbindelse med den verdensomspændende affaldsindsamling World Cleanup Day i september, hvor frivillige over hele verden, også i hele Danmark, ryddede naturen op for affald. For det affald, som indgår i selve Producent Tjekket, har 58 frivillige fordelt på 9 steder i landet indsamlet affald og registreret data ud fra en protokol udviklet af Break Free From Plastic og Plastic Change. De ni lokaliteter for dataindsamlingerne foregik i/ved bymiljø, kyst, å, sø, og park i Hovedstadsområdet, Nord- og Midtjylland, Fyn og Jylland. I alt blev der på i alt ca. 85 mandetimer indsamlet mindst 90 kg affald, der blev registreret til Producent Tjekket, hvor hvert fundet emne blev undersøgt og registreret for type produkt og varemærke. Også emner uden synlige eller læsbare varemærker blev registreret. I alt blev 3165 emner fundet og registreret, hvoraf 2573 emner (81 %) var af plastik (helt eller delvist). Af plastik emnerne kunne der på 1055 emner (41 %) identificeres et varemærke, og på 917 emner (36 %) kunne der yderligere findes en producent. Dvs. for 138 emner af plastik med kendt varemærke kunne der ikke med sikkerhed identificeres en producent bag.

En særlig tak til:

Douglas og Helle Clark (Jyllinge)
Emilie Strandby Arentoft (Plastic Change)
Frank Rosenbjerg (All In On Green)
Julie Juanita Larsen og elever (Ordrup Gymnasium)
Louise Nøhr og Sara Jörn (Miljøpunkt Østerbro)
Per Karlsson og Susanne Stilling Frederiksen (Affaldsimperiet)
Trine Bang Hansen (Miljøpunkt Indre By & Christianshavn)
Uffe Meulengracht og Erik Jørgensen (Miljøpunkt Nørrebro)

Og alle de andre frivillige, som har bidraget med at indsamle affald og registrere data til årets Producent Tjek.

plastic change